

SIGURNOSTI PLOVIDBE

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda broj: XIV PŽ-3350/00 od 9. srpnja 2002.

Vijeće: Zdravko Junačko, mr. sc. Lucija Čimić i Veljko Mudrić

Odbijanjem zapovjednikovog naređenja za vanjskim nadzorom brodske okoline u otežanim uvjetima plovidbe dovedena je u opasnost sigurnost plovidbe, broda i posade. Zapovjednik broda ima pravo člana posade broda koji narušava sigurnost plovidbe udaljiti s posla, a prema potrebi iskrcati ga s broda i vratiti u zemlju. U izvršavanju tog ovlaštenja zapovjednik je dužan poštivati proceduru predviđenu Kolektivnim ugovorom, prema kojem je prije iskrcaja dužan pomorca pisanim putem obavijestiti o namjerama i razlozima otpuštanja, odnosno iskrcaja s broda.

Tužitelj S.Š. iz Stona je sa drugotuženikom Atlantic Conbulk Maritime Corporation, Monrovia, Liberia, Dubrovnik sklopio dana 28. srpnja 1996. ugovor o radu na određeno vrijeme u trajanju od sedam mjeseci, te je u svojstvu kormilara ukrcan na brod Konavle. Tužitelj u tužbi navodi da je dana 11. rujna 1996. godine dolaskom broda u luku New Orelans iskrcan s broda bez ikakvog obrazloženja, a na zahtjev zapovjednika broda i to u pratnji američke policije. Posebno ističe kako se tom prilikom radilo o zapovjednikovoj pogrešci pri provođenju postupka iskrcaja člana posade s broda. Tužbom potražuje naknadu nematerijalne štete zbog pretrpljenog straha i duševnih bolova jer je bez svoje krivnje i bez obrazloženja deportiran iz strane zemlje u pratnji policije.

Prvostupanjski sud (Trgovački sud u Splitu) zaključio je da tužitelj svoj zahtjev temelji na činjenici da je zapovjednik broda prilikom njegovog iskrcaja s broda propustio poštivati kolektivni ugovor, odnosno proceduru iskrcaja propisanu čl. 27. st. e. točka 1 (iv) Nacionalnog kolektivnog ugovora za hrvatske pomorca iz 1996. godine. Naime, zapovjednik broda nije prije iskrcaja obavijestio tužitelja o namjeri i razlozima otpuštanja, odnosno iskrcaja s broda. Međutim, sud smatra da je navedeni propust tuženi sanirao isplatom tužitelju pune plaće kroz ukupno vrijeme na koje se odnosi ugovor o radu, što znači da su se iscrpile za tuženika sve posljedice opisanog propuštanja zapovjednika. U provedenom postupku (posebno iskazu saslušanih svjedoka) sud je utvrdio da se cjelokupno tužiteljevo ponašanje na brodu najblaže može podvesti pod pojam "neprimjereno". Naime, odbijanjem zapovjednikovog naređenja za vanjskim nadzorom brodske okoline u otežanim uvjetima plovidbe, tužitelj je do-

veo u opasnost sigurnost plovidbe, broda i posade, pa je to bio dovoljan razlog za njegov iskrcaj. Tužiteljevo sveukupno ponašanje dalo je povoda zapovjedniku za donošenje odluke o iskrcaju u pratnji uniformiranih i naoružanih osoba. Radi navedenog prvostupanjski sud smatra upravo tužitelja isključivo odgovornim za eventualno pretrpljenu nematerijalnu štetu, radi čega je prvostupanjski sud (Trgovački sud u Splitu) presudom broj P-1047/97 od 17. veljače 2000. godine odbio tužbeni zahtjev tužitelja da mu tuženici isplate kunsku protuvrijednost iznosa USD 60.000, te nadoknade troškove postupka, te je obvezao tužitelja da nadoknadi tuženicima parnični trošak u iznosu od 16.239,00 Kn.

Protiv presude žalbu je podnio tužitelj iz svih zakonskih razloga predviđenih čl. 353. st. 1. Zakona o parničnom postupku (NN br. 53/91 i 91/92). Tužitelj, sada žalitelj u žalbi ističe da ga je zapovjednik iskrcao s broda bez pisane obavijesti i navođenja vrste lošeg ponašanja, radi čega otpuštanje ne može biti razlogom završetka zaposlenja pomorca, sve pozivom na odredbu čl. 27. st. e. točka 1 (iv) Kolektivnog ugovora. Nadalje u žalbi ističe da je nezakonitim iskrcajem pretrpio štetu veću od dvije mjesecne osnovne plaće, odnosno ima pravo na sveukupnu štetu zbog postupanja poslodavca suprotno Kolektivnom ugovoru. Ističe da sud nije poklonio vjeru iskazima svih svjedoka, jer je iskaz svjedoka B. i B. eliminirao, a pisane izjave o događaju date su na traženje zapovjednika nakon tužiteljevog iskrcaja, radi čega i dalje smatra da je njegovo iskrcavanje rezultat samovoljnog i ishitrenog postupka zapovjednika broda, te da nisu postojali opravdani razlozi. Žalitelj smatra da tuženi nisu dokazali da do štete nije došlo njihovom krivnjom, odnosno da je sam tužitelj odgovoran za nastalu štetu. Predložio je da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

Tuženi u odgovoru na žalbu pobija navode tužitelja u žalbi i ističe da je sud pravilno utvrdio ponašanje tužitelja iz iskaza svjedoka i drugih dokaza priloženih u spisu, te da zapovjednik nije ishitreno i samovoljno odlučio iskrcati tužitelja sa broda, a za formalni propust zapovjednika broda drugotuženik je izvršio isplatu cjelokupne plaće do kraja ugovorenog vremena, a zatražena pratnja je u skladu sa ponašanjem tužitelja na brodu. Također, tuženi ističe da prvostupanjski sud nije počinio niti jednu povredu odredaba parničnog postupka, a činjenično stanje je u cijelosti utvrdio, te pravilno primijenio materijalno pravo, tuženi u odgovoru na žalbu predlaže da se žalba odbije i pobijana presuda potvrdi.

Drugostupanjski sud (Visoki trgovački sud Republike Hrvatske) odbio je žalbu tužitelja kao neosnovanu i potvrdio prvostupanjsku presudu.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga sukladno odredbi čl. 365. st. 2. Zakona o parničnom postupku, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske utvrdio je da pobijana presuda nije zahvaćena nekom od bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. stavak 2. Zakona o parničnom postupku na koje taj sud pazi po službenoj dužnosti.

Sud je uvidom u Kolektivni ugovor za 1996. godinu, odnosno odredbu čl. 27. stavak e. točka 1 (iv) utvrdio, a što među strankama nije ni sporno, da je tuženik odnosno njegov zapovjednik propustio postupiti po istom članku, te prije iskrcaja tužitelja obavijestiti o namjerama i razlozima otpuštanja, odnosno iskrcaja s broda, ali nesporno je među strankama i da je navedeni propust saniran jer je tužitelju isplatio punu plaću za ukupno vrijeme na koje se odnosi Ugovor o radu. Što se tiče žalbenog navoda tužitelja glede njegovog ponašanja na brodu, Visoki trgovački sud uvidom u iskaze svjedoka u spisu, kao i na temelju analize istih iskaza u obrazloženju prvostupanjske presude, nalazi kao pravilnu ocjenu prvostupanjskog suda da je cjelokupno tužiteljevo postupanje na brodu od njegova ukrcaja, bilo razlogom prisilnog iskrcaja s broda. Naime, iz pobijane presude proizlazi da je prvostupanjski sud analizirao iskaz svakog svjedoka, te je upravo ocjenom sadržaja tužiteljeva iskaza, te iskaza saslušanih svjedoka njihovim zasebnim promatranjem kao i dovodenjem u međusobnu vezu, te u vezi sa sadržajem priloženih pisanih izjava u spisu, izveo pravilan zaključak da se tužiteljevo ponašanje na brodu može okvalificirati najblaže kao neprimjereno. Stoga je sud navode tužitelja u tom pravcu ocijenio neosnovanima. Osim toga nije ni sporno da je radi pravilne ocjene tužiteljevog ponašanja prvostupanjski sud pribavio i podatak o stvarnim razlozima iskrcaja od trgovačkog društva Split Shipp Management Ltd. (SSM) od kojeg je dobio dopis – odgovor 2. lipnja 1999. godine kojeg je analizirao u obrazloženju svoje presude. Iz obrazloženja pobijane presude proizlazi, da je prvostupanjski sud ocjenu tužiteljevog ponašanja doveo u vezu i sa specifičnosti života i rada na brodu, dovodeći je u vezu sa odredbama članaka Pomorskog zakonika (čl. 147., čl. 150., čl. 163. st. 1., čl. 166. st. 1., čl. 173. st. 1., čl. 175. i čl. 154.), radi čega su žalbeni navodi tuženika u tom pravcu neosnovani. Naime, već prvim tužiteljevim odbijanjem zapovjednikovog naređenja za vanjskim nadzorom brodske okoline u otežanim uvjetima plovidbe, dovedena je u opasnost sigurnost plovidbe, broda i posade, što je bio dovoljan razlog za njegov iskrcaj, a pored toga i njegovo ponašanje prema ostalim članovima posade kadetu, kuharu i vođi palube. Visoki trgovački sud RH, također, smatra da je zapovjednik broda svojim ovlaštenjima (iskrcajem tužitelja s broda) eliminirao rizik i nesigurnost kojim su brod i posada bili opterećeni. Osim toga, zapovjednik broda je imajući u vidu cjelokupno ponašanje tužitelja na brodu u svrhu sprječavanja svakog tužiteljeva daljnjeg neposluha, odnosno odbijanja naloga za iskrcaj, kao i mogućeg otpora u skladu svojih ovlaštenja odredio pratnju uniformiranih osoba, pa su i u tom pravcu žalbeni navodi tužitelja neosnovani. Što se tiče propuštanja procedure prilikom iskrcaja člana posade u skladu s Kolektivnim ugovorom čl. 27. stavak e. točka 2 (iv), a prema kojoj je brodar – poslodavac prije otpuštanja pismeno trebao obavijestiti pomorca, Visoki trgovački sud RH je prihvatio stav prvostupanjskog suda da takva pogreška ne popravljaju tužiteljev pravni položaj u ovom sporu, odnosno da bi imala značaj u slučaju poništenja odluke

o prestanku njegovog radnog odnosa na određeno vrijeme. Osim toga, iz spisa proizlazi da je upravo zbog propusta zapovjednika broda (pisano obavještanje pomorca prije otpuštanja) tuženik temeljem Kolektivnog ugovora i Ugovora o radu isplatio naknadu tužitelju sukladno citiranoj odredbi (iv točka 1. stavak e. čl. 27. KU), radi čega su neosnovani navodi tužitelja iznijeti i u tom pravcu.

Temeljem provedenog dokaznog postupka Visoki trgovački sud RH ocijenio je ispravnim zaključak prvostupanjskog suda da je tužitelj isključivo odgovoran za svoje ponašanje, odnosno nematerijalnu štetu koja mu je eventualno takvim ponašanjem mogla nastupiti. Naime, zapovjednik broda postupao je u potpunosti u skladu s odredbom čl. 166. st. 1. PZ-a, obzirom da je dužan poduzeti sve mjere za spašavanje osoba i otklanjanje opasnosti, odnosno da je odgovoran za sigurnost broda i reda na brodu (čl. 163. st. 1. PZ-a). Nadalje, navedene radnje zapovjednik broda poduzeo je u skladu s odredbama članka 173. st. 1. a posebno odredbom čl. 175. u svezi čl. 154. PZ-a, prema kojoj odredbi zapovjednik broda ima pravo člana posade broda koji narušava sigurnost plovidbe udaljiti s posla, a prema potrebi, iskrcati ga s broda i vratiti u zemlju.

Stoga je Visoki trgovački sud RH ocijenio da je po pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju odbijanjem tužbenog zahtjeva tužitelja prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo čl. 147., čl. 150., čl. 163. st. 1., čl. 166. st. 1., čl. 173. st. 1., čl. 175., čl. 154. PZ-a, te čl. 27. st. e. točka 1 (iv) Kolektivnog ugovora.

Iz svih iznesenih razloga Visoki trgovački sud RH je temeljem odredbe čl. 368. Zakona o parničnom postupku žalbu tužitelja odbio kao neosnovanu i potvrdio pobjanu prvostupanjsku presudu.

Mr. sc. Vesna Skorupan, asistent
Jadranski zavod HAZU

Summary:

*DISEMBARKATION OF A CREW MEMBER IN CASE OF HIS ENDANGERING
THE SAFETY OF NAVIGATION*

The shipmaster is authorized and obliged to give to all persons on board orders intended to make the ship and its navigation safe, to maintain law and order on board, and to supervise the enforcement of the given orders. By refusing to carry out shipmaster's orders to supervise the ship in difficult conditions of navigation a crewmember endangers the safety of the ship and navigation as well as the safety of crew members. It is within the competence of the shipmaster to suspend a crewmember who endangers the safety of navigation, and if circumstances require so to disembark and repatriate him. Shipmaster's duty is to implement procedures referred to in Croatian Maritime Code and Collective agreement. The shipmaster has the obligation to give a crewmember the advance notice in letterform about reasons of his being dismissed and disembarked.